

ועדה לפי תקנה 25 לתקנות בריאות העם (עוסקים בסייעוד בבתי חולים), התשמ"ט-1988
ותקנות 15 ו-16 לתקנות בריאות העם (צוות סיעודי במרפאות), התשמ"א-1981

ב' אלול, תשע"ב
20 אוגוסט, 2012

בענין:

עו"ד שרה שר-לב התובעת הראשית, יחידת הדין המשמעתי, לשכת היועצת המשפטית, משרד
הבריאות, ירושלים
הקובלת

- נגד -

זין אלדין ג'מאל אח מוסמך ת.ז. ~~מספר רישום~~ מס' רישום ~~מספר רישום~~
באמצעות עו"ד האיל סויד

הנקבל

דין וחשבון לפי תקנה 16 לתקנות בריאות העם (צוות סיעודי במרפאות), התשמ"א-1981

1. הקובלנה

ביום 4.3.2012 הגישה עו"ד שרה שר-לב התובעת הראשית ביחידת הדין המשמעתי, לשכת
היועצת המשפטית, משרד הבריאות, קובלנה למנהל הכללי של משרד הבריאות נגד האח המוסמך
זין אלדין ג'מאל ת.ז. ~~מספר רישום~~ מספר רישום ~~מספר רישום~~ (להלן- הנקבל) מכוח האמור בתקנה 15
(1) לתקנות בריאות העם (צוות סיעודי במרפאות), התשמ"א-1981 (להלן- התקנות), בגין
התנהגות בלתי הולמת את מקצוע הסיעוד בכך שביצע מעשים מיניים במטופלת הסובלת
מסכיזופרניה ממושכת עם פגיעה תפקודית, והורשע עקב כך בבית הדין למשמעת של עובדי
המדינה.

2. הוועדה

שר הבריאות מינה אותנו כוועדה שתדון בקובלנה (להלן- הוועדה). הועדה קיימה דיון ביום
9.7.2012 ובו הופיעו הקובלת, הנקבל ובא כוחו עו"ד האיל סויד.

3. האירועים ברקע הקובלנה

בזמנים הרלבנטיים לקובלנה הועסקה הנקבל כסגן את אחראי במחלקה 2 במרכז לבריאות הנפש "מזרע". מחלקה זו הינה מחלקה שיקומית פתוחה לחולים במחלה נפשית ממושכת. הנזקקים לשיקום ארוך וממושך. המתלוננת, ילידת 1967 הסובלת מסכיזופרניה ממושכת עם פגיעה תפקודית היתה מטופלת במחלקה. פעמיים, בתאריך 28.3.2005 ובתאריך לא ידוע במדויק בין השנים 2001-2005, מימש הנקבל קשר מיני אוראלי עם המתלוננת.

ביום 27.12.2007 הוגשה נגד הנקבל תובענה בבית הדין למשמעת של עובדי המדינה בחיפה בתיק בד"מ 137/06, ולאחר דיון ארוך ניתנה הכרעת הדין ביום 22.8.2010. הנקבל הורשע בהכרעת דין ארוכה ומפורטת בעבירות לפי סעיף 17(1), (2) ו-3 לחוק שירות חמדינה (משמעת), התשכ"ג-1963 (התנהג באופן הפוגע במשמעת בשירות המדינה, לא קיים המוטל עליו כעובד מדינה, התנהג התנהגות שאינה הולמת את תפקידו כעובד המדינה אן העלולה לפגוע בתדמיתו או בשמו הטוב של שירות המדינה) ולרבות בהפרתם של סעיפים 347(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (העושה מעשה סדום באדם שמלאו לו 18 שנים תוך ניצול מרות ביחסי שירות), סעיף 3(א)(2) ו-4 לחוק למניעת הטרדה מינית, התשנ"ח-1998 (מעשים מגונים כאמור בסעיפים 248 ו-249 לחוק העונשין), וכן הפרת פיקוד התקשיר 43.421(ב)(2) (מעשים מגונים) ונהל פנימי של משרד הבריאות "מניעת ניצול מיני של מאושפזים".

ביום 24.11.2010 גזר דינו של הנקבל לנזיפה חמורה, פיטורין לאלתר משירות המדינה, פסילה למילוי כל תפקיד במשרד הבריאות לפרק זמן של 10 שנים ופסילה לשירות המדינה לפרק זמן של 3 שנים.

יצוין, כי בית הדין המליץ, לנוכח הנסיבות האישיות והמשפחתיות של הנקבל ש-95% מזכויות הגימלה להם היה זכאי הנקבל אילולי נפסל, ישולמו מיום פיטוריו עד שתיתם פסילו משירות המדינה, לרעייתו, וחמליץ לממונה על תשלו גימלאות לעשות שימוש בסמכותו שבסעיף 62(א) לחוק שירות המדינה (גימלאות) (תשלום גמלה, כולה או מקצתה, למי שהאדם חייב בפרנסתו).

כאן גם המקום להדגיש, כי התיק הפלילי נגד הנקבל נסגר על ידי פרקליטות המחוז מחוסר ראיות מספיקות.

4. ההליך בפני הועדה

בדיון שהתקיים בפנינו הודה הנקבל בגילוי התנהגות שאינה הולמת את מקצוע הסיעוד כאמור בכתב הקובלנה, ועל כן התמקדו הצדדים בטענות לגבי אמצעי המשמעת המתאים בנסיבות המקרה.

4.1. עו"ד שרלב הבחירה בראשית דבריה כי היא רואה בחומרה רבה את המקרה בו ניצל אח מוסמך את מעמדו כדי להגיע פעמיים לאקט מיני עם מטופלת פסיכיאטרית המאושפזת בבית חולים פסיכיאטרי, מטופלת שהוא היה מופקד על טיפולה, ובקשה שנדחה טענתו על הסכמה מדעת. גבי שרלב בקשה תגובה משמעתית הולמת שתעביר מסר של הרתעה לנקבל ולאנשי המקצוע, וגם לחולים ומטופלים, כאשר בנסיבות המקרה, קרי, מעשה שנעשה תוך ניצול מעמדו של הנקבל כאח, התגובה המשמעתית היחידה המתאימה היא ביטול רישיונו של הנקבל לעסוק בסיעוד.

בדבריה הפנתה אותנו גבי שרלב ל לע"א 10979/04 ליביו לאור נ. שר הבריאות בו נאמר כי השיקול המרכזי בחליכים משמעתיים הוא האינטרס שיש לציבור בשמירה על רמתו וכבודו של מקצוע הרפואה, ומפניו נסוגים השיקול האישיים. הועדה בקשה כי יוצגו לה תקדימים בהם נשלל רישיון לצמיתות, וגבי שרלב הגישה לועדה זמן מה לאחר הדיון 3 תקדימים בהם נשלל רישיון לעסוק ברפואה לצמיתות, ומקרה אחד בו הותלה רישיון לעסוק ברפואה ל-10 שנים.

4.2. ב"כ הקובל עו"ד סויד, הגיש לנו בתחילת הדיון "כתב תגובה" מיום 7.7.2012, שבו תגובת הנקבל לקובלנה שבו בקש להתייחס להרשעתו המשמעתית בפרופורציות הנכונות ולא בקיצוניות, בהדגישו כי הוחלט שלא להגיש נגד הנקבל כתב אישום פלילי, מה שמעמיד את המקרה בדרגת חומרה פחותה ממקרים אחרים בהם הורשעו אנשי מקצוע בתחום הרפואה בעבירות מין, פרט את נסיבותיו האישיות המקלות, העונש הקשה שקבל במסגרת החליץ המשמעתית בשירות המדינה ואת שלילת מסוכנותו, ועבודתו החלקית כיום בחברת סיעוד פרטית. למסמך צורפו מכתבי המלצה.

בעת טיעונו בפנינו חזר עו"ד סויד בתחילת דבריו לכך שלא הוגש נגד מרשו כתב אישום פלילי ואילו היה מדובר ברמה של אינוס או מעשה סדום במטופלת היו מגישים כתב אישום. כן ציין כי במקרים בהם נשלל רישיון לצמיתות מדובר היה ברופאים שנכנסו לכלא למספר שנים. לטענתו בשלילת רישיון יש פגיעה גם במשפחה, והוא חשוב לנקבל לצורך שיקום. מדובר במקרה משנת 2005, הנקבל שהחל את העיסוק במקצועו כחובש קרבי בגיל 19 נענש עונש חמור, ויוכל לחזור ולעבוד בשירות המדינה רק בגיל 60.

הוא מודה שכל, אך רבים כושלים, ויש לראות את הצד השני, היותו "מלח הארץ", ששרת את המדינה מאז סיום התיכון, שמיום שחרורו מן הצבא תרם לחברה שלו, לילדים, בספורט, יש לו משפחה- אישה ושלושה ילדים אחרי צבא שמתחילים ללמוד, הוא חיפש עבודה בתחום עיסוקו ומצא משרה בחברת סיעוד, ואם ישלל רישיון לא יוכל לעבוד.

הנקבל התחרט על מעשיו ולמד את הלקח, וצריך לתת לו סיכוי להשתקם. אם ישלל רישיון, לא יהיה בכך כדי לתרום לציבור, לקורבן או למשרד הבריאות. הנקבל הושעה בזמנו לחודש ימים אך חזר ועבד בבית החולים מזרע עצמו ללא כל בעיה עד להגשת התובענה שאז הושעה לארבע שנים.

לפיכך בקש ב"כ הנקבל שנסתפק בעונשים שקבל כבר הנקבל, ולא נמליץ לנקוט להתלות או לשלול את רישיונו.

בעקבות הגשת התקדימים לאחר הדיון על ידי עו"ד שרלב, הגיש ב"כ הנקבל את התיחסותו שבה ביקש להתעלם מן ההחלטות שלדבריו מתיחסות למקרים שונים וחמורים יותר, וציין מצידו מספר מקרים מהם ניתן ללמוד לדעתו גם לעניין הנקבל (מתוכם צורפו שתי החלטות), וכן חזר על בקשתו לחסות בעונש המשמעותי שהוטל על הנקבל בבית הדין למשמעת של עובדי המדינה, ולא להמליץ על הפעלת הסמכות מכוח התקנות.

5. החלטת הועדה

אין מחלוקת כי במעשיו שפורטו לעיל, הנקבל גילה התנהגות שאינה הולמת את מקצוע הסיעוד. אין ספק, כי פוגעת בתדמיתו ובכבודו של המקצוע ובאמון הציבור בעובדי סיעוד, וזאת אף שלא נמצא מקום להגיש בגין מעשיו כתב אישום פלילי.

לכך התייחס בית המשפט העליון בע"א 10979/04 ליביו לאור נ. שר הבריאות (פ"ד נט(6) 357) בדברי השופטת פרוקצ'יה בעמ' 364:

"השמירה על טוהר המידות בתחום עיסוק זה איננה מסתכמת בדאגה לתקינות פעולתה של המערכת הרפואית ביחסה לרשויות הציבוריות האחרות,...., ובשמירה על אמון הציבור בה. ניקיון כפיו של העוסק ברפואה וטוהר פעולתה של המערכת הם תנאי הכרחי גם לקיומה של רמה רפואית-מקצועית ראויה המקרינה במישרין על שלום האדם ועל חיי אדם".

לפיכך, השיקול המרכזי כפי שקבע בית המשפט, כפי שיובא להלן, הוא האינטרס שיש לציבור בשמירה על רמתו ועל כבודו של מקצוע הרפואה ועל אמון הציבור ברופאים, ומפני אינטרס זה נסוגות הנסיבות האישיות של הרופא, כדברי השופטת חיות בעמ' 362:

"השיקול המרכזי בהליכים המשמעתיים שבנדון הינו השיקול של הגנה על האינטרס שיש לציבור בשמירה על רמתו ועל כבודו של מקצוע הרפואה ועל אמון הציבור ברופאים.... לפיכך נפסק כי בהליכים ממין זה השיקול המרכזי שעל הגורם המחליט לשוות לגד ענינו הוא אינטרס הציבור, ואילו השיקולים הספציפיים הנוגעים לעברייני המשמעת העומד בפניו הם עניין משני שיש לשקלו, אם בכלל...."

וראו גם דבריו של הנשיא ברק בע"א 50/91 אדגר סבין נ. שר הבריאות (פ"ד מז(1) עמ' 27: "אין לתחום את השיקולים הרלוונטיים בקביעת העונש המשמעותי.. יש לנקוט לעניין זה אמת מידה גמישה, אשר תאפשר להביא בחשבון, בכל מקרה ומקרה, גם את חומרת הסכנה הנשקפת לציבור מהישנות מעשיו של רופא, אך גם ערכים, צרכים ואינטרסים לגיטימיים אחרים עליהם באה הענישה המשמעתית-מקצועית להגן. בין אילו ניתן למנות את האינטרס בהתערה כללית... את הצורך בשמירה על כבוד המקצוע... ואת אמון הציבור במקצוע...."

האמור לעיל מתייחס אמנם לרופאים, אך מקובל כי הדברים חלים בהתאמה גם לגבי מקצועות

רפואיים אחרים.

לתכליתם של אמצעי המשמעת בדין המשמעתי - אמנם לגבי חוק שירות המדינה (משמעת) אך הם יפים גם לענייננו - התייחס בית המשפט העליון בפסקי דין רבים (ראו למשל, ע"מ 5282/98 מ"י נ. תמר כתב, ע"מ 7113/03 מ"י נ. שחר לוי, נש"מ 8622/05 נעאמנה עאדל עלי נ. מ"י), שבהם נקבע כי אמצעי משמעת נועדו לשרת תכלית שונה מן התכלית של עונש פלילי, ותכליתם העיקרית היא הגנה על דמותו ותיפקודו, התדמית הראויה והתפקוד הראוי של שירות המדינה, ועל אמון הציבור בו ובעובדיו, וכדי להרתיע מפני ביצוע מעשים שיש בהם כדי לפגוע בטוהר המידות בשירות המדינה, כאשר המשקל שיש לייחס לנסיבות העבירה ולנסיבות האישיות של הנאשם פוחת בדין המשמעתי אם כי אין להתעלם מהן כליל ויש לאזן ביניהם לבין תכלית דיני המשמעת.

לעניין זה התייחס בפירוט בית הדין למשמעת של עובדי המדינה בעניינו של הנקבל, ויפים כאמור דבריו גם לענייננו.

מעשיו של הנקבל נשוא הקובלנה של חמורים ביותר. אח מוסמד, סגן אח אחראי במחלקה, העוסק בתחום הפסיכיאטרי ומטפל ואחראי לשלומם של חולים פסיכיאטרים, מימש פעמיים קשר מיני עם מטופלת סכיזופרנית שהיו לו עמה יחסי מטפל-מטופל, מערכת יחסית לא שיוונית שיש בה מאפיינים של יחסי מרות וניצול מעמד. עם התנהגות כזו אין להשלים ויש להוקיעה ולהטיל אמצעי משמעת שירתיע אחרים מלנקוט בהתנהגות מעין זו.

עם כל החבנה לקשיים עמם מתמודד הנקבל מאז החל הטיפול במעשיו החקירה המשטרתית והחליק המשמעתי הארוך, הפגיעה במשפחה והמחיר הכלכלי הכבד ששילם, אנו סבורים, כי בנסיבות החמורות של העניין שבפנינו, האינטרס הצבורי גובר על האינטרס הפרטי של הנקבל, ויש מקום לנקוט באמצעי משמעת חמור.

וודאי שאין מקום לקבל את טענת ב"כ הנקבל, כי יש להסתפק בעונשים שנענש במסגרת ההליך המשמעתי במקום עבודתו, שירות המדינה, ולא לנקוט בכל אמצעי משמעת על פי התקנות, שמשמעו היא למעשה זיכוי מביצוע עבירת המשמעת על פי התקנות.

יחד עם זאת, אנו מתקשים לאמץ את עמדת הקובלת, על פיה נסיבות העניין מבססות שלילת רשיונו של הנקבל כאח מוסמד לצמיתות.

המקרים שהוגשו לנו על ידי הקובלת לאחר הדיון כאמור לעיל (כולם של רופאים, אך ניתן ללמוד מהם גם לגבי מקצועות רפואיים אחרים) כולם עניינם רופאים שהורשעו בעבירות פליליות חמורות ונדונו לעונשי מאסר בפועל. אילו שרישיונם נשלל לצמיתות - אחד מהם נדון ל-18 שנות מאסר בפועל בגין שתי עבירות אינוס ומעשה מגונה, בנסיבות חמורות במיוחד; שני נדון לתקופת מאסר של 30 חודשים מהם חצית בפועל בגין עבירת אינוס ועבירת מעשה מגונה; שלישי נדון ל-32 חודשי מאסר בפועל בגין עבירת אינוס ועבירת מעשה מגונה. כל המקרים נעשו במטופלות אגב בדיקתן במרפאותיהם. במקרה נוסף שהוצג בפנינו שבו הותלה רישיון ל-10 שנים הורשע רופא בשלוש עבירות של מעשים מגונים, שתי עבירות של נסיון למעשים מגונים, ושני מקרים של הטרדה מינית והוא נדון למאסר של 20 חודשים מתוכם 8 חודשים בפועל.

בגין האירועים נשוא הקובלנה, הנקבל לא התעמד כלל לדין פלילי, ועל כן אנו מתקשים לראות כי הנדון דומה לראיה, על אף הודאתו בפנינו (ובחלקו גם בבית הדין למשמעת של עובדי המדינה) בהתנהגות לא הולמת ולא חלק על האמור בפסק הדין של בית הדין למשמעת.

זאת אף שאינו מקבלים טענות הנקבל כי יש ללמוד מן המקרים שהציג בפנינו (המקרים שלא צורפו ואף לא צויין בהם שם הנקבל אינם מוכרים לנו) שנסיבותיהם שונות לחלוטין לגבי המקרה שבפנינו.

זאת ועוד. לדעתנו לא ניתן להתעלם מכך, שהתנהגותו הפסולה של הנקבל נבחנה ונדונה בצורה מעמיקה במסגרת דין משמעתי - אמנם על פי חוק אחר אך כזה שמטרתו דומת - ובית הדין למשמעת של שירות המדינה שהטיל עליו אמצעי משמעת קשים, לרבות פיטורין לאלתר משירות המדינה, לא מצא לנכון לפסלו לצמיתות למילוי תפקיד בשירות המדינה ואף במשרד הבריאות, אלא סבר שהרחקה לתקופה מוגבלת, אם כי לא קצרה, עונה על הצורך המתחייב מחומרת העבירות. וכך, לפי פסק דינו של בית הדין למשמעת, יוכל הנקבל לחזור לשירות המדינה לאחר 3 שנים מיום גזר הדין, ובמשרד הבריאות יוכל לחזור ולמלא תפקיד לאחר 10 שנים מיום גזר הדין.

(גזר הדין ניתן ביום 24.11.2010, כך שמדובר באפשרות חזרה לשירות המדינה בעוד כשנה, ובאפשרות למלא תפקיד במשרד הבריאות בעוד כ-8 שנים).

נראה לנו כי ראוי שתהיה הלימה בין שתי מערכות המשמעת החלות על הנקבל, וזאת ככל שאנו סבורים כי תקופות הפסילה לשירות שקבע בית הדין למשמעת בשירות המדינה, אינן חורגות ממתחם הסביר והמידתי בנסיבות העניין, וכך אנו סבורים במקרה הנדון.

התחבטנו אם יש מקום לאמץ את מלוא תקופת פסילתו של הנקבל למילוי תפקיד במשרד הבריאות (קרי, 10 שנים), שנראתה ראויה, אך בהתחשב בתקופת הפסילה הקצרה בהרבה לשירות המדינה, ובזמן הפסילה שנוטר כיום, משחלפו כשנתיים מיום מתן גזר הדין, נראה לנו, נראה לנו שיש מקום לקחת בחשבון את הזמן שחלף כאמור.

בהתחשב מחד גיסא בחומרת מעשיו של הנקבל, ומאידך גיסא בנסיבות האישיות-גילו (כיום 51), הזמן הרב שחלף מאז האירועים נשוא הקובלנה, הודאתו בפנינו ללא צורך לקיים דיון לגופו, שנות שירותו הרבות בשירות המדינה, הפגיעה במשפחה ובתמיכה בה, אנו סבורים כי תקופת התליה של שמונה שנים משקפת רמת ענישה מתאימה, בכך שהיא ארוכה מספיק ביחס לחומרת מעשיו, שעם כל חומרתם אינם מצדיקים ביטול רישומו כאח מוסמך גם על סמך התקדימים שהוצגו בפנינו.

על כן ממליצה הועדה להתלות את רישומו של הנקבל לעסוק בסיעוד לתקופה של שמונה שנים.

שרה אפרתי
נציגת הסתדרות האחים
והאחיות

ד"ר יפה הארון
יו"ר

עיריית אלטשולר, ע"ד
נציגת
היועץ המשפטי לממשלה

ויד אלוין גימאל אח מוסמך - דין וחשבון